

УДК 330.3

Шелесько Р.С., студент групи МОМ-24
Науковий керівник: Беляков Д.О., асистент кафедри
менеджменту, бізнесу та маркетингових технологій
Державний університет «Житомирська Політехніка»

КЛАСИФІКАЦІЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Інновації є фундаментальною складовою сучасної економіки та основним рушієм її розвитку. Вони визначають здатність підприємств і галузей адаптуватися до швидких змін у зовнішньому середовищі, підвищувати свою конкурентоспроможність і забезпечувати стійке економічне зростання. Таким чином, сучасна економіка все більше орієнтується на інтелектуальні ресурси замість сировинних. Розуміння сутності інновацій, їхньої ролі у розвитку економіки, а також управління інноваційними процесами є важливим завданням для підприємств, які прагнуть зберегти та примножити свої конкурентні переваги в умовах постійних змін і високої конкуренції на ринку.

Сучасні підходи до розуміння сутності інновацій враховують їхню багатогранність та різноманітність. Інноваційна діяльність охоплює широкий спектр процесів, включаючи наукові дослідження, розробку нових технологій, оптимізацію виробничих процесів, створення нових бізнес-моделей, а також підвищення якості управління. Сучасна теорія також підкреслює важливість відкритих інновацій, коли компанії взаємодіють із зовнішніми партнерами для спільної розробки нових продуктів або технологій. Концепції сталих інновацій набули популярності у зв'язку з необхідністю врахування екологічних аспектів економічної діяльності.

Залежно від цілей, сфер застосування, характеру змін та інших характеристик, інновації можуть набувати різних форм. Класифікація інновацій може бути здійснена за досить широким спектром критеріїв. В таблиці 1 пропонуємо розглянути основні з них, що характеризують інноваційну діяльність підприємств.

Таблиця 1

Класифікаційні ознаки інновацій

Класифікаційна ознака	Види інновацій
За джерелами фінансування	- власні кошти; - позикові кошти; - бюджетні кошти; - змішане фінансування
За типом новизни	- радикальні інновації (базисні); - інкрементальні інновації (покращувальні); - псевдоінновації
За сферою впровадження	- технологічні; - продуктові; - процесні; - організаційні; - управлінські
За джерелом виникнення	- внутрішні; - зовнішні
За темпами впровадження	- тактичні; - стратегічні
За характером потреб	- відповідно до попиту; - відповідно до пропозиції
Ступінь ризику	- безризикові; - ризикові

Так, інновації можна класифікувати за джерелами фінансування, що визначають походження коштів для їх реалізації. Одним із варіантів є використання власних коштів підприємства, що дозволяє зберегти контроль над інноваційним процесом та уникнути зовнішніх зобов'язань. Позикові кошти включають кредити та інші форми позик від фінансових установ, які можуть забезпечити необхідні ресурси для інновацій, але пов'язані з борговими зобов'язаннями. Бюджетні кошти надходять від державних програм підтримки, субсидій та грантів, спрямованих на стимулювання інноваційного розвитку. Змішане фінансування поєднує різні джерела, наприклад, власні та позикові кошти або державні субсидії та приватні інвестиції, що дозволяє забезпечити комплексну підтримку інновацій.

Німецький вчений Герхард Менш поділяв інновації на три категорії:

- базисні, що володіють небаченими раніше властивостями, або властивостями, значно поліпшеними;
- покращувальні - інновації, які удосконалюють і модифікують базисні інновації;

- псевдоінновації - це нововведення, які проводяться для задоволення вимог покупців продукції, проте істотно не змінюється ані якість продукції, ані технологічний процес, вони відображають неправдиву винахідливість, спрямовану на часткове поліпшення неконкурентоспроможних технологій [1].

За сферою впровадження, що визначає напрямок і характер змін у діяльності підприємства, інновації можна класифікувати як:

1) Технологічні інновації, що пов'язані з впровадженням нових або вдосконалених технологій, які підвищують ефективність виробництва чи покращують якість продукції.

2) Продуктові інновації, що передбачають створення нових або вдосконалення існуючих продуктів для задоволення змінних потреб споживачів.

3) Процесні інновації, які стосуються оптимізації виробничих або бізнес-процесів з метою зниження витрат чи підвищення продуктивності.

4) Організаційні інновації, які спрямовані на покращення організаційної структури, для покращення організації діяльності, підвищення гнучкості.

5) Управлінські інновації, які стосуються нових підходів до управління, методів мотивації, або стратегій розвитку, що підвищують ефективність керування компанією.

За джерелом виникнення внутрішні інновації розробляються безпосередньо в межах підприємства, що дозволяє використовувати наявні ресурси, знання та досвід співробітників для створення нових продуктів або вдосконалення процесів. Зовнішні інновації, навпаки, виникають завдяки співпраці з іншими компаніями, науковими установами або зовнішніми експертами. Вони можуть включати ліцензування нових технологій, залучення зовнішніх консультацій або участь у спільних дослідженнях та розробках.

Класифікація інновацій за темпами впровадження визначає швидкість і масштаб реалізації інновацій. Тактичні інновації характеризуються короткостроковими змінами, які впроваджуються швидко та мають на меті покращення існуючих процесів або продуктів. Вони зазвичай реалізуються в рамках вже існуючих стратегій підприємства та спрямовані на швидке реагування на зміни в ринковому середовищі. Стратегічні інновації, навпаки, передбачають більш тривалі та системні зміни, які можуть суттєво змінити бізнес-модель або напрямок розвитку підприємства. Такі інновації вимагають значних ресурсів і часу для реалізації, оскільки вони часто стосуються великих масштабів або принципово нових підходів до ведення бізнесу.

За характером потреб інновації поділяються на ті що задовольняють попит та ті що формують пропозицію. Інновації, які відповідають попиту, спрямовані на задоволення існуючих потреб споживачів. Вони виникають у відповідь на запити ринку і можуть включати вдосконалення продуктів або послуг, що забезпечують кращу якість, функціональність або зручність для користувачів. Такі інновації допомагають підприємствам утримувати конкурентоспроможність та відповідати на зміни в перевагах споживачів.

З іншого боку, інновації, що відповідають пропозиції, націлені на створення нових потреб і формування попиту. Вони можуть бути результатом впровадження нових технологій або концепцій, які раніше не були відомі споживачам.

Інновації можна також класифікувати за ступенем ризику, що визначає ймовірність успіху або невдачі впровадження нововведень. Безризикові інновації зазвичай пов'язані з невеликими змінами, які не потребують значних ресурсів та мають низький рівень невизначеності. Це може бути, вдосконалення існуючих продуктів або процесів, що базуються на перевірених рішеннях та досвіді підприємства. Такі інновації зазвичай впроваджуються на основі попередніх досліджень та аналізу ринку, що дозволяє зменшити можливість невдачі.

Ризикові інновації, навпаки, пов'язані з високим ступенем невизначеності та потенційними втратами. Вони можуть включати розробку нових технологій, продуктів або бізнес-моделей, які не мають гарантованого попиту на ринку або можуть стикатися з непередбаченими труднощами під час реалізації. Незважаючи на високий рівень ризику, ризикові інновації також можуть принести значні вигоди та конкурентні переваги, якщо вдасться реалізувати їх успішно.

В цілому, варто зазначити, що інновації відіграють ключову роль у сучасному економічному розвитку, оскільки сприяють підвищенню конкурентоспроможності підприємств і забезпеченню стійкого зростання. Вони охоплюють не лише розробку нових технологій чи продуктів, але й удосконалення існуючих процесів, методів управління, а також бізнес-моделей, що дозволяє організаціям адаптуватися до мінливих ринкових умов і потреб споживачів. Класифікація інновацій дозволяє більш чітко зрозуміти різноманіття інноваційної діяльності, систематизувати підходи до її управління, а також виділити специфічні характеристики, що можуть впливати на вибір стратегії реалізації. У свою чергу, усвідомлення значення кожної категорії інновацій може сприяти прийняттю більш зважених і стратегічно орієнтованих управлінських рішень.

Список використаних джерел:

1. Даниленко Ю.А. Характеристики та класифікації інновацій та інноваційного процесу. Наука та інновації., № 14(3). 2018. С. 15-30.